

Munkholmen i dag. Tårnet påbygget og gitt flatt tak. Kommandantboligen har fått en lang, skjemmende ark. Bygningen til høyre for Kommandantboligen er påbygget en etasje. Bak tårnet sees det gjenstående av ringmuren.

minne som avspeiler en side av Trondheims og Trøndelags historie gjennom et tidsrom av snart 1000 år, vil også kunne gi vår tid noe, både for øre og sinn. Men skal Munkholmen gi plass for vår slekt, da la oss fra første stund legge vekt på at dette er historisk grunn. La oss minnes opprinnelsen, hvor uhyggelig den enn synes — det var dog for å hevde lov og rett at holmen gjorde sin første tjeneste. La oss minnes klostertiden, med dens fred, dens virke for religiøs kultur — og la oss minnes de mange år Munkholmen var vårt vern — la den fortsatt være et vern om vår kultur og et fristed til hvile fra hverdagens strev og strid.

NARVE KRINGEN

Til seters i særoppdrag

Arkitektstudenter brukes til så mye rart, både kjedelig og morsomt. Nå skal ikke jeg beklage meg over tilstandene, men heller fortelle litt om en av de oppgavene jeg har hatt mest glede av.

Det har seg nemlig slik at vi i en av feriene fra Høgskolen skal måle opp 1 stk. gammel bebyggelse. Bebyggelsen skal helst ha en betydelig alder, ellers står vi i grunnen ganske fritt med hensyn til hva vi vil ta for oss. Nå ja, jeg kunne godt tenke med å kombinere hele greia med en liten fjellferie, så jeg gikk til Haave på Byåsen for å høre om han visste av noen eldre seter som var i en slik forfatning at Riksantikvariatet kunne ha interesse av å ha den registrert. Jo da, han kunne anbefale Skakkelvollen i Meråker, og det kunne jo være interessant. Jeg hadde lenge hatt lyst til å få greie på hvordan det ser ut østafor Sonvatna.

I slutten av august dro jeg da opp med tomrestokk og proviant og papirer og fiskeutstyr og det ene med det andre. Resten av familien var bærere. Jeg installerte meg i en av de gamle seterbuene, og pakka ut pikkpakket. Dette så jo lovende ut, tenkte jeg. Jeg hadde nesten ikke gjort regning med at husene skulle være såpass at en kunne bo i dem, men her var det jo både senger og komfyr og såpass til husgeråd at en nøysom husmor ville ha vært fornøyd.

Jeg mente nå så smått å ha gjort rett for litt kaffe, henta tørrved og fyrte opp i komfyren. Det viste seg imidlertid å by på større vanskeligheter enn jeg i grunnen hadde gjort regning med på forhånd. Røyken så ut til å misforstå hele opplegget, og kom ut gjennom

ovnsdøra. Jeg blåste og blåste til jeg var helt blå i ansiktet, men verre og verre ble det. Etter ei stund måtte jeg helt slå fra meg tanken på kaffekoking innadørs. Hostende og med alt mulig rart rennende ut av nese og øyne, fikk jeg tak i kaffe og kjel og kom meg ut. Så ble det kaffekoking i det fri i steden, men da det var godvær, gjorde ikke det noe.

Da jeg vendte tilbake til husværet igjen, var veden brent opp, men røyken lå ennå som tjukk skodde over innboet — — —.

Om ettermiddagen prøvde jeg fisken nede i Torsbjørka, men enten var ikke jeg lur nok, eller så var det ingen fisk der.

Jeg tok ingen sjanse på å røyklegge huset en gang til, så det ble bare kald mat før jeg gikk til sengs.

Soveposen ble rulla ut, og jeg krøp oppi. Senga var av gammelt fint merke og så riktig rommelig ut, men etter at jeg var kommet oppi, fant jeg at den ikke var så rommelig likevel. Jeg prøvde de fleste stillinger, men jeg kunne ikke på noen måte komme utenom det faktum at senga var en god del kortere enn meg. Til slutt kom det på et vis til en løsning likevel: Jeg trakk møblet ut til sin maksimale bredde, fordelte sengehalmen godt utover og la meg fra hjørne til hjørne.

Jeg drømte mye rart den natta. Som oftest dreide det hele seg om at jeg var kommet inn i en eller annen maskin, hvor jeg skulle presses sammen for så å komme ut igjen som en fiks ferdig firkanta pakke. Jeg sparka imot så godt jeg kunne, og senga ble mindre og mindre stadig etter hvert som nettene gikk.

Morgenen etter greide jeg å lure komfyren. Jeg fant en masse papir og blåste til det brant friskt. Så la jeg inni mye fin, tørr ved, men da måtte jeg også ut. Utenfra så det komisk ut. Røyken tèt ut rundt døra og gjennom måfarene, men opp gjennom pipa kom det ingen ting. Jeg gjorde unna morgentoalettet nede i bekken, og da jeg kom opp igjen, hadde røyken endelig bestemt seg for å prøve pipa. Etter hvert ble det bedre og bedre, og jeg fant snart øyeblikket inne til å prøve å forsere meg fram til varmekilden. Den var virkelig varm, og det brant godt. Jeg satte opp døra, og snart fungerte det hele som det skulle. Det viste seg at dette skulle bli det ritualet som måtte følges resten av tida der oppe. Komfyren og røret så ut til å måtte

varmes opp før de kunne virke, men jeg hadde jo god tid, så det gjorde ingen ting.

Den dagen begynte jeg mine vitenskapelige iakttagelser. Utstyrt med tommestokk og rutepapir satte jeg i gang med et lite fjøs. Det var ikke bygd opp etter noe bestemt prinsipp etter det jeg kunne forstå, men jeg noterte nå ned alle skjevheter og undersøkte stokkene så godt jeg kunne, og der de manglet, prøvde jeg etter beste evne å rekonstruere. Heldigvis var alle husene i bare en etasje, så jeg slapp å bruke stige.

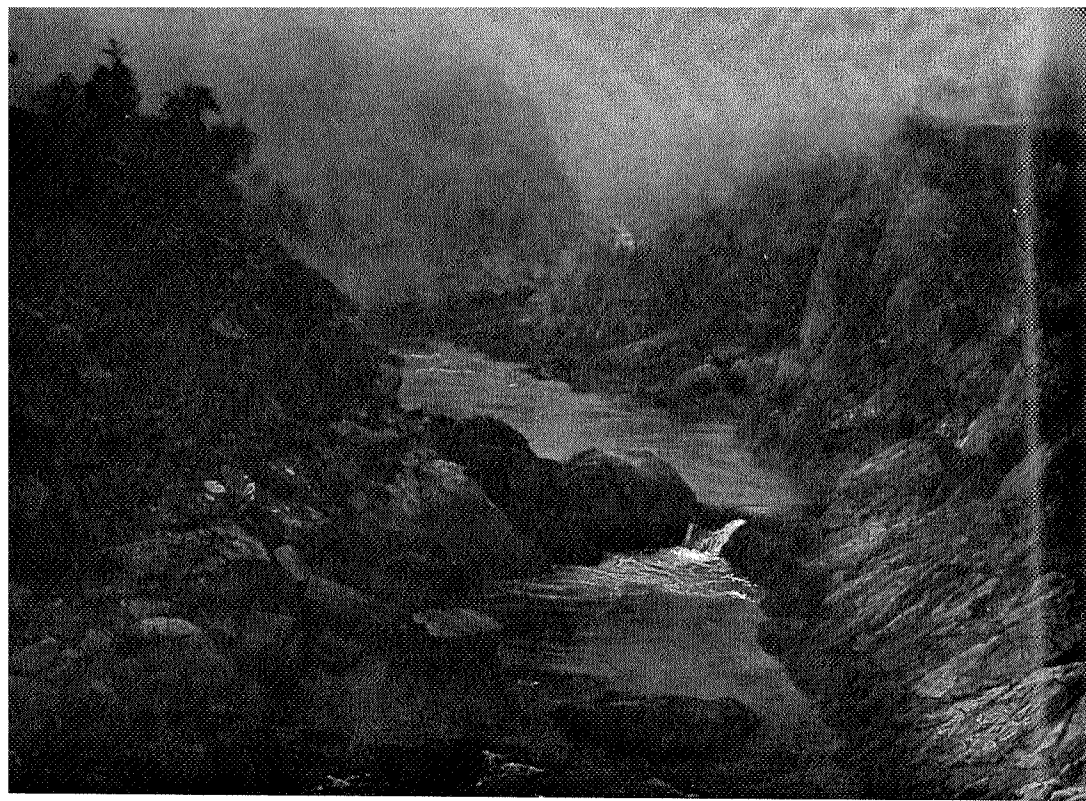
Ettermiddagen avsatte jeg til ferie. Da gikk jeg en tur for å utforske omegnen. Det var et enestående terreng der oppe, men molter var det smått med, så jeg endte oppe i høgfjellet, hvor jeg fikk orientert meg med hensyn til omgivelsene. Utsikten og været var ypperlig, så jeg hadde mye igjen for den turen.

Slik gikk dagene. En og annen gang kom det forbipasserende, og av og til hadde jeg besøk av dem som hadde hytte på vollen. Ei stund hadde jeg også hjelp av en skolekamerat med frue, slik at oppmålingen gikk greit unna.

Det er underlig så fort tida går når en trives og liker seg. De fjorten dagene jeg var der oppe, varte sannelig ikke lenge, og jeg kunne godt ha tenkt meg å være der et par uker til da jeg var ferdig. Kampen mot røyk og gamle skuvsenger ble bare sjarmerende i lengden.

Jeg hadde bestemt meg for å gå over fjellet til Flornes på heimvegen. Det skulle gå lett, tenkte jeg, men ingen vet hvor mye en har før en skal flytte, sier ordtaket. Dette gjaldt også meg. Jeg hadde veldige vanskeligheter med å få sakene mine ned i sekken, og tung ble den, så det var ikke fritt for at jeg angra litt da jeg kløv opp over åsene vestover. Noe ønskevær var det heller ikke, men det gikk seg til etter hvert, og jeg så lysere på situasjonen etter som jeg kom opp i høyden.

Det var virkelig vakkert og stille der oppe. Det eneste liv jeg så var noen rein som fulgte meg ei stund. De så litt nifse ut akkurat da, for de drev og skubbet skinnen av horna, slik at de var helt fillete, og blodet rant ned rundt øynene på dem. De på sin side syntes kanskje at jeg så litt sjasket ut, for jeg hadde glemt barbersakene

Gråvær ved samløpet av Ekornåa og Nea. Slik blir det når Nea tørregges.

heime. En gubbe jeg møtte sa at han trodde det var Olav den Hellige som kom pesende bort over tuene.

Etter som jeg kom vestover, klarna det opp, og jeg fikk meg en herlig rast og en like så herlig middagshvil. Resten av veien var stort sett unnabakke, så det gikk forholdsvis greitt, men det er likevel lenge mellom hver gang jeg er så glad over å være heime igjen som jeg var den kvelden.

NILS PARELIUS

Streiftog ved Færen

Midt i hjertet av fjellstrøket mellom Meråker og Verdalen brer Færen sin mektige vannflate ut i over 12 kilometers lengde fra øst til vest. Rundt vannet hever terrenget seg i rolige linjer, med belter av gran og bjørkeskog opp mot snaufjellet. Sjøen ligger bare omkring 400 meter over havet. På flaten ved østenden ligger gårdene Sulåmo og Nøstmo, og lenger ut langs nordbredden Åbakk, Åmo og Lillevold — det er hele den faste bosetning. Ved østenden ligger også et par setrer som fremdeles er i bruk.

Ro og harmoni preger dette landskapet. Den august-kvelden i fjor da jeg sto foran Grabowhytta og for første gang så ut over Færen, føltes det som å være kommet til en fredens oase. Bjelleklangen fra setra var den eneste lyd som brøt kveldsstillheten, der vi sto og fulgte solkulen som langsomt dalte mot vassenden langt ute i vest.

En slik kveld var det ikke lett å tenke seg at disse traktene en gang har vært scenen for et mektig og krigersk skuespill. Men det var nettopp en augustkveld som denne at en endeløs rekke av folk og hester buktet seg nedover den myrete Færdsalen. Soldater i blågule uniformer til fots og til hest, kanoner med hesteforspann og kløvhester med svære bører. Nede på de saftige engene ved Færens østende slo soldatene leir. Snart flammet leirbålene tett i tett i den mørke august-kvelden, telt ble slått opp og hester sluppet på beite. Stadig fortsatte nye folk og hester å strømme nedover mot vannet. Det var den 26. august 1718, og det var den svenske nordarmé under generalløytnant *Carl Gustav Armfeldt* som var på fremmarsj mot Trondheim.